

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 1 สป.ที่ 1
	รหัสวิชา 20301-2005 2005 ชื่อวิชา ประติมากรรมพื้นฐาน	สอนครั้งที่ 1
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับงานประติมากรรม	จำนวน 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ผู้สร้างงานประติมากรรมนูนจะต้องรู้เรื่องการสร้างมิติโดยการย่อมิติหรือระยะในทางเลือกของรูปทรง เพื่อให้เป็นรูปนูนต่ำหรือนูนสูงตามต้องการโดยมีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานสองขั้นตอนได้แก่ขั้นตอนเตรียมการปั้น คือการเตรียมวัสดุ (ดินเหนียว , ดินน้ำมัน) / อุปกรณ์ เครื่องมือปั้นและขั้นปฏิบัติงาน

2. สรรณะประจำหน่วย

- 1 แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการปั้นประติมากรรมนูน
- 2 เตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงาน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้

1. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับงานประติมากรรม
2. นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานประติมากรรมนูน และลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน

3.2 ด้านทักษะ

1. นักเรียนอธิบายลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานประติมากรรมนูนได้
2. นักเรียนปั้นประติมากรรมนูนได้ถูกต้อง

3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ปฏิบัติงานด้วยความมีวินัย
2. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

4. สาระการเรียนรู้

หลักการปั้นประติมากรรมนูนต้องสร้างขึ้นในลักษณะที่เป็นแผ่น คือ มีพื้นแผ่นหลังรองรับ การมองเห็นภาพนั้นเกิดจากการตกกระทบของแสงแล้วเข้าตาเรา ส่วนที่นูนออกมาจะสว่างเห็นเด่นชัด ส่วนที่อยู่ลึกหรือเป็นซอกมุมจะมีสีดำเป็นเงา และมุมมองจะถูกจำกัดเฉพาะบริเวณด้านหน้า กรณีที่รูปทรงลอยตัว เช่น คน สัตว์ สิ่งของ อาคารสถานที่ ฯลฯ มาผูกเรื่องราวเพื่อสร้างประติมากรรมนูนในแบบเหมือนจริง ผู้สร้างงานจะต้องมีความรู้เรื่องหลักการสร้างมิติโดยการย่อมิติหรือระยะในทางเลือกของรูปทรง เพื่อให้เป็นรูปนูนต่ำหรือนูน

สูงตามต้องการ ซึ่งลักษณะการย่อมิติในทางลึกลักษณะนั้น อาจเปรียบเทียบได้กับการเขียนภาพให้เกิดการลวงตาว่ามี ปริมาตร และระยะในงานจิตรกรรมนั่นเอง แต่แตกต่างกันที่ลักษณะของเทคนิคและการใช้วัสดุในการสร้างงาน เพื่อเป็นสื่อในการแสดงออก

จุดประสงค์ของการสร้างงานในลักษณะนูนส่วนใหญ่ เกิดจากความต้องการนำไปประกอบกับสิ่งต่างๆ เพื่อตกแต่งให้เกิดความงดงาม เช่น ตกแต่งสถาปัตยกรรม ตกแต่งสิ่งแวดล้อมต่างๆ เครื่องประดับ เหยียน ตลอดจนเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ ในยุคปัจจุบันก็มีไม่น้อยที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นงานวิจิตรศิลป์โดยตรง

หลักการสร้างมิติในงานประติมากรรมนูน

1. เป็นการแทนค่า ระยะ ใกล้ ไกล จากรูปทรงจริงมาเป็นความตื้นลึกของประติมากรรมใน ลักษณะนูน
2. ส่วนที่ใกล้ตาจะยื่นออกมามากกว่าส่วนที่ไกลตา สิ่งที่อยู่หน้า ซ่อนทับสิ่งที่อยู่หลัง
3. การย่อปริมาณให้ยื่นออกมาหรือลึกเข้าไป ต้องเป็นเป็นสัดส่วนที่สัมพันธ์กัน
4. ผลงานการมองเป็นการลวงตาให้เกิดความรู้สึกเสมือนว่าเป็นรูปลอยตัว เช่นเดียวกับการวาด เขียน แต่แตกต่างกันที่วัสดุและเทคนิค
5. การลวงตาให้เกิดความรู้สึกเสมือนว่าเป็นภาพลอยตัว เกิดจากความสัมพันธ์ของแสงที่มีต่อ ระนาบ (Plane) รูปทรงที่หักเหในประติมากรรมนูน
6. การร่างภาพใช้หลักการเดียวกับการวาดเขียน
7. ภาพนูนต่ำ จะย่อมิติในทางลึกมากกว่าภาพนูนสูง

ตารางเปรียบเทียบระหว่างประติมากรรมนูนต่ำ นูนสูงและลอยตัว

นูนต่ำ	นูนสูง	ลอยตัว
— มีพื้นหลัง	— มีพื้นหลัง	— ตั้ง , มีฐาน , ห้อย ,
— นูนจากพื้นหลังน้อย	— นูนจากพื้นหลังมาก	แขวน
— แสงเงาไม่ชัดเจน	— แสงเงาเข้มชัดเจน	— ลอยตัว
— มองระยะใกล้ เพราะแสง	— มองได้ระยะไกล เพราะแสง	— แสงเงาชัดเจน
เงาไม่ชัดเจน	เงาชัดเจน	— มองระยะใกล้ ไกล
— มองดูได้ด้านเดียว	— มองดูได้มากกว่าด้านเดียว	แล้วแต่ขนาดของงาน
— ย่อมิติในทางลึกมาก	— ย่อมิติทางลึกละเอียดกว่านูนต่ำ	— มองดูได้รอบด้าน
		— ไม่มีการย่อมิติในทางลึก

ลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน

การทำงานปั้นนั้นมีขั้นตอนและกระบวนการมากมายจึงจะสำเร็จออกมาเป็นประติมากรรมแต่ละชิ้นต่างกับงานศิลปะประเภทอื่น ลำดับขั้นตอนจึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้

ลำดับขั้นตอนการปั้นแบ่งได้ดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนเตรียมการปั้น

2. ขั้นตอนปฏิบัติการปั้น

1. ขั้นตอนก่อนปั้น

การเตรียมการก่อนการปั้นนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้ไม่ต้องกังวลในขณะทำการปั้น อันเกิดจากความไม่พร้อม เช่น ดินไม่โอ ไม่มีเครื่องมือเหมาะสม สถานที่ไม่อำนวย เป็นต้น ทำให้สมาธิในการทำงานเสียไป คุณค่าของผลงานก็ต้องลงไปด้วยและอาจเป็นผลทำให้งานนั้นไม่เสร็จตามกำหนดเวลา การเตรียมพร้อมก่อนปฏิบัติงานปั้นจริงนั้น ควรตรวจสอบดูให้พร้อมถึงสิ่งที่จำเป็นจริงๆ ในการทำงานที่ขาดไม่ได้เป็นเบื้องต้นก่อนอื่น

การเตรียมก่อนปั้น ต้องคำนึงถึงลักษณะและชนิดของงาน จึงจะจัดเตรียมได้ถูกต้อง เช่น การเตรียมเพื่อปั้นรูปหุ่นนั้นต่างกับการเตรียมเพื่อรูปลอยตัว ในด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือตลอดจนสถานที่ในการปฏิบัติงาน

การเตรียมการก่อนปั้น โดยทั่วไปก็จะมีเตรียมในสิ่งต่างๆ ดังนี้

- วัสดุ (ดินเหนียว ฐ, ดินน้ำมัน ฯลฯ)
- อุปกรณ์
- เครื่องมือปั้น
- เตรียมแบบ , ออกแบบ (ถ้ามี)

การเตรียมดิน

ดินเหนียวเป็นวัสดุที่สำคัญสำหรับการสร้างงานประติมากรรม เหมาะสำหรับเทคนิคการปั้น เพราะคุณสมบัติของตัวมันมีความยืดหยุ่นและยึดเกาะตัวกันได้ดี สามารถปั้น บีบกด ขูด ขีด ได้อย่างสะดวกแต่ยังมีข้อเสียอยู่ตรงที่จะต้องเก็บรักษาดินไว้โดยไม่ให้แห้งในขณะปฏิบัติงาน เพราะงานปั้นบางชิ้นอาจใช้เวลาหลายๆ เดือน ถ้าปล่อยให้ดินแห้งก็ทำให้เกิดการแตกร้าว ตัวงานเสียหายได้ การเก็บรักษาดินก็ต้องระวังและมีขั้นตอนที่ยุ่งยากพอสมควร

วิธีการเตรียม

1. เลือกดินเหนียวที่ไม่มีเศษวัสดุอื่นๆปะปน อาจใช้วิธีตากแห้งบดละเอียดนำมาแช่น้ำและหมักให้ได้ทีนบ่อดิน แล้วจึงใช้ตะแกรงกรองเอาเศษวัสดุอื่นออกมา

2. นำดินที่หมักและไม่แข็งหรือเหลวจนเกินไป นวดให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน เป็นก้อนขนาดพอเหมาะมือ เพื่อสะดวกในการขึ้นรูปและปั้น ควรให้ดินแต่ละก้อนมีความนิ่มและแข็งเท่าๆ กัน

3. ถ้ายังไม่ปั้นควรใช้ผ้าชุบน้ำ และพลาสติกคลุมไว้

การเตรียมเครื่องมือ

ธรรมชาติสร้างมือมนุษย์ขึ้นมาเป็นเครื่องมือที่วิเศษที่สุดในการทำการใช้สอยต่างๆ และยังเป็นเครื่องมือปั้นที่ดีที่สุดชิ้นหนึ่ง แต่ก็ยังมีข้อจำกัด คือทำได้เฉพาะลักษณะของงาน เช่น การหีบจับ ปั้น พอก กด บีบ ฯลฯ ส่วนในการกระทำอีกหลาย ๆ อย่าง เช่น การขุด ขีด ปาด เรียบ เชาะ ร่อง ฯลฯ จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาเฉพาะตามขนาดและหน้าที่ของมัน ซึ่งจะได้ผลดีกว่าการปั้นด้วยมือ ปัจจุบันเครื่องมือปั้นมีมากมายให้เลือกทั้งที่จำหน่ายตามท้องตลาดและเครื่องมือที่ช่างปั้นสร้างขึ้นเองการเลือกใช้เครื่องมือมีควรคำนึงถึงหน้าที่ใช้สอยและขนาดของเครื่องมือเป็นสำคัญ ควรมีการเตรียมให้พร้อม เพื่อความสะดวกในการทำงาน ผู้ปั้นจะรู้ว่าตนเองเหมาะสมกับเครื่องมือชิ้นไหนในการปั้นลักษณะต่างๆ ก็เมื่อได้ทดลองทำสักระยะหนึ่ง เครื่องมือปั้นที่ดีควรจับถนัดมือและมีความแข็งแรงและสามารถช่วยการปั้นในลักษณะเฉพาะได้ตามต้องการ

การจัดเตรียมสถานที่ ต้องคำนึงถึง

1. บริเวณที่มีแสงสว่างพอเหมาะในการมอง ไม่มีตจนเกินไป มีแสงเข้าได้หลายด้าน แต่ควรกำหนดให้แสงส่องเข้าด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก กรณีที่ใช้แสงไฟก็ควรติดให้เพียงพอทั่วบริเวณ
2. ขนาดบริเวณไม่คับแคบ ควรเป็นห้องโล่งกว้าง สามารถถอยดูงานในระยะที่เหมาะสมกับขนาดผลงานปั้นนั้น ถ้างานมีขนาดใหญ่ต้องถอยดูไกล ถ้างานมีขนาดเล็กไม่จำเป็นต้องถอยดูใกล้
3. มีความสะอาดและอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่ร้อนอบอ้าว พื้นสามารถทำความสะอาดเก็บกวาดได้ง่าย ควรจัดเป็นห้องที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานนั้นโดยเฉพาะ
4. มีที่เก็บเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ อย่างเป็นระเบียบ มีชั้นวางผลงาน

2. ขั้นตอนการปั้น

การปั้นรูปนูนนั้นมีความแตกต่างกับรูปลอยตัวในส่วนละเอียดของขั้นตอนการปั้น แต่จะเหมือนกันในด้านหลักการใหญ่ คือ ปั้นส่วนโครงสร้างก่อนแล้วจึงเก็บรายละเอียด ลำดับขั้นตอนในการปั้นเป็นสิ่งสำคัญจึงไม่ควรข้ามขั้น เพราะแต่ละขั้นตอนจะมีการตรวจสอบความถูกต้อง โดยเฉพาะผู้เริ่มเรียนประติมากรรมซึ่งมีความชำนาญด้านทักษะน้อย

ตัวอย่าง เช่นการปั้นรูปคนเหมือนลอยตัวจะให้ปั้นที่ ตา จมูก ปาก เลยเสียทีเดียวนั้นไม่ได้ที่ถูกต้องควรเริ่มปั้นจากโครงสร้างใหญ่ ๆ ให้ได้สัดส่วน จึงปั้นส่วนละเอียดทีหลัง เพราะถ้าปั้นส่วนละเอียดโดยที่โครงสร้างสัดส่วนไม่ถูกต้องนั้น ทำให้การแก้ไขเป็นไปได้ยาก เป็นการเสียเวลาแรงงานเพิ่มมากเป็นเท่าตัว

5. กิจกรรมการเรียนรู้

5.1 ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน

1. ทดสอบก่อนเรียน
2. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้ การวัดผล
3. ครูสนทนากับประติมากรรมที่นักเรียนรู้จักว่ามีความเกี่ยวข้องกับประติมากรรมพื้นฐานอย่างไร

5.2 ขั้นการเรียนรู้

1. ครู แนะนำวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้สำหรับงานประติมากรรมพร้อมทั้งวิธีการใช้
2. ครูบรรยายเกี่ยวกับแนวทางการสร้างมูลค่าเพื่อให้นักเรียนสามารถผลิตและจำหน่ายผลงานได้
3. ครูมอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติงานตามแบบฝึกทักษะ
4. ครูสังเกตหรือค้นหาข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน และให้คำแนะนำในขณะนักเรียนปฏิบัติงาน
- 6, ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับงานประติมากรรม โดยให้นักเรียนทดลองขึ้นดิน และทดลองใช้เครื่องมือแต่ละชนิด

5.3 ขั้นสรุป

1. ครูให้เพื่อนเป็นผู้ประเมินเพื่อให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่นักเรียน

5.4 วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. แบบสังเกตผลงาน
2. แบบประเมินชิ้นงาน

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- กำจร สุนพงษ์ศรี. ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก. สำนักพิมพ์คาร์เดียนเพรสบุ๊ก, 2524.
- กิรติ บุญเจือ. ปรัชญา. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2519.
- กิรติ บุญเจือ. ปรัชญาศิลปะ. วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, ม.ป.ป.
- โกสุม สายใจ. จิตรกรรมเพื่อสังคม. วิทยาลัยครูสวนดุสิต, ม.ป.ป.
- เขียน ยิ้มศิริ. ประวัติศาสตร์และแบบอย่างศิลปะ. กรุงเทพมหานครการพิมพ์ 2516.
- คณะอนุกรรมการบัญญัติศัพท์ศิลปะ. พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย. เพื่อนพิมพ์จำกัด, 2530.
- คะนิง จันทศิริ. ศิลปะการปั้น. นิตยสารขวัญเรือน, 2532.
- จานง ทองประเสริฐ. ปรัชญาตะวันตกสมัยโบราณ. แพร่พิทยา, 2518.
- ฉัตรภา บุญนาค. สุวรรณีย์ อุดมผล และ วรณีย์ พุทธเจริญทอง, ศิลปะการใช้ภาษาไทย

ในชีวิตประจำวันและทางธุรกิจ. เจริญผล, 2522.

- ชลอ พงษ์สามารถ. ศิลปะสำหรับครูมัธยม. เจริญวิทยาการพิมพ์, 2524.
- ชลอ พงษ์สามารถ. ศิลปะสำหรับครูมัธยม. วิทยากรสวนดุสิต, 2526.
- ชลุด นิมเสมอ. องค์ประกอบของศิลปะ. ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- ชัยชาญ จันทศรี. ประติมากรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อักษรพิมพ์ จำกัด, 2539
- วิเชียร อินทรกระโทก. ประติมากรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อักษรพิมพ์ จำกัด, 2539
- วัลลภ ไชยพรหม. ปูนปลาสเตอร์ศิลปะและการประดิษฐ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ยูไนเต็ดบุ๊คส์, 2533
- สุวิทย์ วิทยาจักร. การสร้างสรรค์แม่พิมพ์เพื่องานหล่อ. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์, 2550
- <https://sites.google.com/site/pratimakrrmfm13/pratimakrrm-nun-ta>
- <https://sites.google.com/site/thnanpoluc/newnewrtyuiuuug>
- <https://www.youtube.com/watch?v=kkU748YYDmY>
- <https://www.facebook.com/Asiaplaster/posts/433794220159990>
- <https://th.wikipedia.org/wiki/ประติมากรรม>

7. เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ (ใบความรู้ ใบงาน ใบมอบหมายงาน ฯลฯ)

-ใบความรู้

-ใบงาน

8. การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

-วิชาการวาดเขียนพื้นฐาน

9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

9.1 ก่อนเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

9.2 ขณะเรียน

แบบสังเกต

9.3 หลังเรียน

แบบทดสอบหลังเรียน

10. บันทึกหลังสอน

10.1 ผลการจัดการเรียนรู้ของครู (เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ของครู)

10.1.1 เข้าถึงและเข้าใจสิ่งที่เรียน

10.1.2 ครูเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้เดิมประสบการณ์เดิมไปสู่การเรียนรู้ใหม่

10.1.3 สร้างความรู้ประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้

- 10.1.4 กระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้
- 10.1.5 พัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญ จากการเรียนรู้
- 10.1.6 ให้ข้อมูลสะท้อนกลับ
- 10.1.7 พัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้
- 10.1.8 ฝึกการกำกับการเรียนรู้และการนำตนเอง

10.2 ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน

10.2.1 สร้างทักษะพื้นฐาน (Basic Skill)(บอกเป็นร้อยละ)

1. ทักษะการสื่อสาร โดยการพูด การเขียน หรือการแสดงออกในรูปแบบอื่น ๆ
2. ทักษะการนำเสนออย่างเป็นระบบ น่าสนใจ
3. ทักษะการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการเรียนการฝึก
4. ความคล่องแคล่ว หรือความชำนาญ หรือความถูกต้องในการคิดหรือการปฏิบัติ
5. ทักษะการออกแบบและการวางแผน

เช่น ผู้เรียนนำเสนอผลงานโดยมีการ
วางแผนด้วยความคล่องแคล่ว จำนวน.....
จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด คนคิด
เป็นร้อยละ.....

10.2.2 ใช้ความสามารถในการเรียนรู้ (Cognitive Ability) (บอกเป็นร้อยละ)

1. ความยืดหยุ่นในการคิดหรือการคิดเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ
2. ความคิดสร้างสรรค์ หรือการคิดเชิงนวัตกรรม
3. กระบวนการสืบเสาะหาความหมาย หรือกระบวนการตัดสินใจ
4. กระบวนการคิดเชิงเหตุผลหรือการให้เหตุผลเชิงตรรกะ
5. กระบวนการคิดเชิงระบบ

10.2.3 ได้บูรณาการทักษะในการทำงาน (Cross Functional Skill) (บอกเป็นร้อยละ)

1. ทักษะกระบวนการ เช่น การวางแผน การวิเคราะห์วิจารณ์ การกำกับตนเอง การทดลองปฏิบัติ การนำเสนอความคิด
2. ทักษะทางสังคม เช่นการทำงานร่วมกับผู้อื่น การโน้มน้าว การเจรจา การบริการ การสอนหรือฝึกผู้อื่น
3. ทักษะการจัดการ เช่น การจัดการเวลา การจัดการทรัพยากร การจัดการทีมงาน
4. ทักษะเฉพาะทาง เช่น ทักษะทางกายภาพ การเคลื่อนไหว การใช้กล้ามเนื้อ ดนตรี กีฬา หรือทักษะเฉพาะทางตามลักษณะรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้
5. ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน เช่น การแก้ปัญหาที่ต้องใช้ทักษะที่หลากหลาย การแก้ปัญหาหลายขั้นตอน การแก้ปัญหาที่ต้องใช้ความร่วมมือจากผู้อื่น การแก้ปัญหาเชิงซ้อนหลายระดับ

10.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

(นายพุดทิพย์ วงศ์วรรณ)

ครูผู้สอน/ครูประจำวิชา

...../...../.....

เอกสารแนบท้ายหน่วย

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. ใบความรู้
3. ใบงาน/ใบมอบหมายงาน/ใบกิจกรรม
4. แบบประเมิน (แบบสังเกต/แบบสัมภาษณ์/อื่น ๆ)
5. แบบทดสอบหลังเรียน